

DOKUZUNCU SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUDUĞU KİTAP SAYISI İLE AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Nail GÜNEY*

Talat AYTAN**

Mehmet KAYGANA***

Esin Yağmur ŞAHİN****

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuduğu kitap sayısı ile Türk Dili ve Edebiyatı dersi notları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca cinsiyet-akademik başarı ve cinsiyet-okunan kitap sayısı arasındaki ilişki de incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Trabzon ili Akçaabat ilçesindeki liselerden birinde 9.sınıfta öğrenim gören, 40'ı erkek 39'u kız 79 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem dâhilindeki 79 öğrencinin okuduğu kitaplar, 2012–2013 eğitim-öğretim yılının ikinci yarısından itibaren kayıt altına alınmıştır. Okunan kitap sayıları, akademik başarı ve cinsiyet arasındaki ilişki bu çalışmayla ortaya konulmuştur. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Veriler korelasyon analizi ve Ki Kare testleri yapılarak yorumlanmıştır. Çalışma sonunda okunan kitap sayısı-cinsiyet, cinsiyet-akademik başarı ve okunan kitap sayısı-akademik başarı arasında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu belirlenmiştir. Okunan kitap sayısı ile akademik başarı arasında güçlü korelasyon oluşmama sebebinin okuduğunu anlayamama ve okumanın dış etkenlerle gerçekleşmesi olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dokuzuncu sınıf, kitap, Türk Dili ve Edebiyatı dersi, akademik başarı.

* Yrd. Doç. Dr., Canik Başarı Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Samsun, nguney@basari.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, İstanbul, taytan@yildiz.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Canik Başarı Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Samsun, mehmetkaygana@basari.edu.tr

**** Yrd. Doç. Dr., Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Çanakkale, esinsahin25@gmail.com

AN ANALYSIS ON THE RELATIONSHIP BETWEEN THE NUMBER OF THE BOOKS READ BY 9TH CLASS STUDENTS AND THEIR ACADEMIC SUCCESS

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between the number of books read by 9th class students and the notes of Turkish Language and Literature course. Besides, the relationship between gender-academic success and gender-the number of read books are evaluated. The sample of research consists of 40 boys and 39 girls, total 70 students, studying at one of Trabzon (City) Akçaabat(Town)High Schools in9th Class in 2012-2013 education period. The books read by 79 students have been recorded since the second semester of 2012-2013education year. The relationships between the number of the books that are read, academic success and gender have been introduced by this study. SPSS program has been used to analyze the data. The data has been rendered by using correlation analysis and Chi Squared tests. At the end of the study, it has been observed that there is weak correlation in positive direction between the books read-gender, gender-academic success and the books read-academic success. It is thought that the reason of why there is no strong correlation between the books read and academic success is the inability to understand what is read and the outer forces of reading process.

Key Words: 9th class, book, Turkish Language and Literature Course, academic success.

GİRİŞ

İnsanoğlunun medeniyet kurma macerası bir manada okuma eylemiyle başlar. Tarihte etkin kültür merkezlerine bakıldığında söz konusu yerlerin kütüphaneler açısından son derece zengin olduğu görülür. Kitap ve kütüphaneyle buluşmuş insanların sıradan insanlardan farklı olarak kâinata bir iz bırakma ve medeniyet zincirine bir halka ekleme endişesine sahip olduğu ortaya çıkar.

Okuma becerisi Özdemir'e göre görsel ya da yazılı sembolleri zihinde anlamlandırma ve yapılandırma şeklinde tanımlanabilen kavramayorumlam,¹ Tazebay'a göre tanıma-kavrama,² Rozan'a göre seslendirme,³

¹ Emin Özdemir, Okuma Sanatı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1990, s. 13.

² Atilla Tazebay, A. İlk Okuma Yazma Öğretimi, MEB Yayınları, İstanbul, 1993, s. 3.

³ NormaRozan, "Okuma Alışkanlığında Öğretmenlerin Rolü", Eğitim ve Bilim, C.7, S.39, 1982, s.19.

Binbaşıoğlu'na göre anlam çıkarma;⁴ Haris ve Sipay'a göre yorumlama,⁵ Akyol'a göre ise bir anlam kurma sürecidir⁶.

Okumanın temel ilkelerinden birisi anlamadır. Okuma eylemi, sadece yazılı ya da basılı metindeki simgeleri seslendirmek değildir. Hedef; bu öğelerin taşıdığı anlam yükünü kavrayabilme, verilmek istenen ana fikre veya duyguya erişebilmedir. Okuduğunu anlama becerisi öğrencilerin bütün derslerdeki akademik başarıları için büyük önem taşır. Bu nedenle eğitim-öğretim programlarının vazgeçilmez hedeflerinden biridir. Bloom Okulda Öğrenme Kuramı'nda okuduğunu anlama üzerinde durmuş, okuduğunu anlamamanın akademik başarıyı doğrudan etkileyen önemli bir faktör olduğunu dile getirmiştir⁷. Okuma, okul yaşantısı dışında da bilgi ve kültür kazanmanın temelini oluşturur. Bireyin kendini tanıması, ifade edebilmesi; öz güven kazanması, sosyal yaşama katılması ve sağlıklı iletişim kurabilmesi için gereklidir.

Okuma alışkanlığının kazanılmasında aile, arkadaş çevresi, kitap-kitaplığa sahip olma ve okul ve öğretmen gibi çevreye ait etmenler etkilidir. Bir rol model olması açısından bu etmenlerin içinde öğretmenlere önemli görevler düşer. Kitap okuduğunu öğrencilerine hissettirebilen, her gün farklı kitaplarla öğrencilerin karşısına çıkabilen ve okuduğu kitapları onlara tavsiye edebilen, okumayı özendirici çeşitli etkinlikler düzenleyen bir öğretmenin okuma alışkanlığını kazandırması mümkündür; fakat Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının yeterli düzeyde okuma alışkanlığının olmadığı tespit edilmiştir⁸. McNinch ve Steelman⁹ ve Olsen ve Gillis'in¹⁰ yaptığı araştırmalarda da öğretmen adaylarının yeterince okumadığı ve okumaya karşı olumsuz tutumlar besledikleri dile getirilmiştir. Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine yapılan bir araştırmada, öğrencilerin sadece %5'inin boş zamanlarını kütüphanelerde değerlendirdiği, serbest zamanlarda kitap okuyanların oranının ise sadece %26 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.¹¹ Balcı¹², Oral ve

⁴ Cavit Binbaşıoğlu, Özel Öğretim Metotları. Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara, 1993, s. 15.

⁵ Albert Josiah Harris- Edward R. Sipay, How to Increase Reading Ability. (Ninth Edition). Longma, New York, 1990.

⁶ Hayati Akyol, Türkçe Öğretim Yöntemleri, Kök Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 29.

⁷ Benjamin Bloom, İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme (Çev.: Dursun Ali Özçelik), MEB Yayınları, Ankara, 1979.

⁸ Asuman Seda saracaloğlud, "Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler", Eğitim Araştırmaları, S. 12, 2003, 148-157.

⁹ McNinch, George-Steelman, Paul, "Perceived Reading Status of Teacher Education Students", Reading Improvement, Fall. 27 (3), 1990, s. 203-206.

¹⁰ Marry Olson, -Marguerite Gillis, "Teaching Reading Study Skills and Course Content to Preservice Teachers", Reading World, 23 (2), 1983, s. 124-133.

¹¹ Ali Esgin- Özay Karadağ, "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı", Popüler Bilim, Sayı 82, 2000, s. 19-23.

Aşılıoğlu¹³ ve Gömleksiz¹⁴ tarafından yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin ve üniversite öğrencilerinin okuma oranlarının son derece düşük olduğu ortaya konmuştur. Öğrencilerin okuma alışkanlıkları da öğretmen adaylarının okuma oranlarıyla paralellik göstermektedir. Duran ve Sezgin'in Uşak ilinde 300 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin çoğunluğunun okuma alışkanlığına sahip olmayışları ve orta ve alt düzey okuyucu oluşları dikkat çekicidir¹⁵.

Türkkan ve Türkkan bu olumsuz tabloya çözümleyici bir bakış açısı getirmiş, Amerika'da ilköğretimden üniversiteye kadar tüm sınıflarda 'Speed Reading' dersleri verildiğini belirtmiştir¹⁶. Okuma becerisi konusunda bir başka veri Uluslararası Eğitim Başarılarını Belirleme Kuruluşu (IEA) tarafından 2001 yılında "Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi"yle ortaya konmuştur. PIRLS, bu projede Türkiye'nin de aralarında olduğu 35 ülkede ilköğretim 4. sınıf (9 yaş) öğrencilerinin okuma becerileri düzeyi ve bunun zaman içerisindeki gelişimi incelenmiştir. PIRLS'in sonuçlarına göre Türkiye'deki dördüncü sınıf öğrencileri 35 ülke arasında 28. olmuştur. Türkiye'nin puanı uluslararası ortalamadan 51 puan daha düşük çıkmıştır.

Ülkemizin uluslararası normlara yakınlığını ölçen bir diğer veri ise PISA sonuçlarıdır. Proje, OECD ülkelerinde örgün eğitime devam eden 15 yaş grubundaki öğrencileri çeşitli yönlerden değerlendirir. Araştırmanın bu çalışmaya dönük kısmı, okuma becerileridir. Araştırma kapsamındaki 2003, 2006 ve 2009 yıllarındaki değerlendirmelerde ülkemiz okuma oranları açısından maalesef son sıralarda yer almıştır. Gerek yurt içindeki gerekse uluslararası veriler, okuma becerisindeki yetersizliği açıkça ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın amacı, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuma becerileri ile cinsiyet ve Türk Dili ve Edebiyatı dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Bu hedefe uygun olarak çalışmanın alt problemleri aşağıda verilmiştir:

¹² Velittin Balcı, "Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması", Milli Eğitim Dergisi, Sayı 158, 2003, s. 1-9.

¹³ Behçet Oral- Bayram Aşılıoğlu, "Lise Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretmenlerinin Türk Dili ve Edebiyatı Programı Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi", Eğitim ve Bilim, 25 (116), 2002, s. 34-41.

¹⁴ Mehmet Nuri Gömleksiz, "Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, 2005, s. 1-21.

¹⁵ Erol Duran- Betül Sezgin, "İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının ve İlgilerinin Belirlenmesi", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic- Volume 7/4, Fall, 2012*, s. 1649-1662.

¹⁶ Reha Oğuz Türkkan- Tuğrul Türkkan, *Etkin Hızlı Okuma*, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2010.

- Örneklem dâhilindeki dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuduğu kitap sayısı ile Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik akademik başarıları arasında bir ilişki var mıdır?
- Örneklem dâhilindeki dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuduğu kitap sayısı ile cinsiyetleri arasında bir ilişki var mıdır?
- Örneklem dâhilindeki dokuzuncu sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik akademik başarıları arasında bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okudukları kitap sayısı, cinsiyet ve Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik akademik başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın modeli “betimleyici, ilişkisel tarama (survey)” modelidir.

Betimleyici araştırmalar, var olan durumu ortaya çıkarmayı amaçlar. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.¹⁷ İlişkisel tarama modelinde “iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelenmesi” söz konusudur¹⁸. Bu araştırmada, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okudukları kitap sayıları ile cinsiyet ve Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik akademik başarı arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlandığı için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Trabzon ili Akçaabat ilçesinde öğrenim gören dokuzuncu sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreninin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın yapıldığı lise; alt, orta ve üst sosyo-ekonomik öğrenci profilini bünyesinde barındıran bir kurumdur. Bu nedenle araştırmanın örnekleme, bu okulda 2012–2013 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 9/A, 9/B ve 9/D sınıflarından seçilmiştir. Üç sınıfta öğrenim gören 90 öğrenciden 79’u araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada yer alan öğrenciler tesadüfi

¹⁷ Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.

¹⁸ Şener Büyüköztürk vd., Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, (2008).

örnekleme ile belirlenmiştir. Örneklem grubu; 40'ı erkek, 39'u kız olmak üzere 79 kişiden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Örneklem dâhilindeki 79 öğrencinin okuduğu kitaplar, 2012–2013 eğitim-öğretim yılının ikinci yarısından itibaren kayıt altına alınmıştır. Kayıtların sağlıklı olarak yapılabilmesi ve verilerin doğruluğu açısından, öğrencilerin okuduğu kitaplarla ilgili Millî Eğitim Bakanlığının kitap okuma formları kullanılmıştır. Öğrencilerin okuyacağı kitaplarda tür sınırlamasına gidilmemiştir. Türk Dili ve Edebiyatı dersine ait notlar ise okul yönetiminin izni ve aracılığıyla e-okul sistemi üzerinden elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

E-okul sistemi üzerinden alınan notların ve araştırmacılar tarafından takip edilen kitap okuma sayılarının analizinde; Ki Kare testi ve korelasyon uygulanmıştır. Öncelikle elde edilen verilerin analizinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu işlem sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Daha sonra Pearson'un korelasyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Alt problemler ile kitap okuma arasındaki ilişkinin varlığını ortaya koymaya yönelik ilk uygulama 'Normallik Testi' uygulamasıdır. Normallik testi, ilişkinin veya farkın ortaya konulmasında hangi testlerin kullanılacağı hakkında bilgi verir.

Yapılan normallik testinin sonuçları aşağıda verilmiştir:

Tablo 1: Normallik Testi

	Statistic	df	P
Çalışma Grubu	,888	79	,000

Tabloya göre çalışma grubunun p değeri, 0,05'ten küçüktür. Normal bir dağılım göstermez. Bu nedenle aşağıda incelenecek başlıklarda non-parametrik testler kullanılacaktır.

1. Okunan kitap sayısı ile akademik başarı arasındaki ilişki

Öğrencilerin okuduğu kitap sayıları ile akademik başarı arasında bağıntının tespitine yönelik Spearman'ın korelasyon testi uygulanmıştır. Testin sonuçları aşağıdadır:

Tablo 2: Spearman'ın Korelasyon Testi

Spearman		Kitap sayısı	Akademik başarı
	Korelasyon katsayısı	1,000	,394**
	P	.	,000

Spearman'ın korelasyon testi sonucunda, korelasyon değeri 0,394 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin okuduğu kitap sayıları ile akademik başarıları arasında pozitif yönde fakat zayıf bir korelasyonun olduğunu göstermiştir. Araştırmada çıkması muhtemel sonuç, öğrencilerin okudukları kitap sayısı ile akademik başarı arasında pozitif yönde güçlü bir ilişkidir; fakat bu araştırma, beklentinin dışında bir sonuç doğurmuştur. Zayıf ilişkinin nedeninin okuduğunu anlama sorunu olduğu düşünülmektedir. Okuduğunu anlama; okuma yoluyla alınan bilgilerin inceleme, sıralama, sınıflama, ilişkilendirme, sorgulama, değerlendirme gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilmesiyle oluşturulan anlamların, okuyucunun ön bilgileriyle birleştirilip zihinde yapılandırılmasıdır.¹⁹ Okuduğunu anlamayı olumlu yönde etkileyen kaynak içsel gerekçelerdir. Yıldız ve Akyol araştırmalarında, içsel motivasyonun okuduğunu anlamayı olumlu yönde, rekabet faktörü hariç dışsal motivasyonun olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur²⁰. İlgi ve merak okumaya yönelik içsel motivasyonu; tanınma, sosyal rekabet ve uyum dışsal motivasyonu oluşturan boyutlardır. Ayrıca araştırmaya göre en önemli sonucun okuduğunu anlamada yalnızca bilişsel süreçlerin değil motivasyon süreçlerinin de etkili olduğudur. Son yıllarda öğrencilere kitap okumayı sevdirmek için düzenlenen 100 Temel Eser, Türkiye Okuyor gibi projeler; öğrencilerde içe yönelik bir etki yapamamıştır. Duran ve Sezgin de çalışmalarında bu konuya değinmiş; öğrencilerin okumaktan ziyade TV seyretme veya internette oyun oynamayı tercih ettiklerini; bu öğrencilerin, 100 Temel Eser listesindeki kitapları okumaktan hoşlanmadıklarını ifade etmişlerdir²¹.

Okunan kitap sayısındaki artış, niteliğe dönüşmemiştir. SBS, YGS ve LYS gibi merkezi sınavlarda öğrencilerin başarısız sonuçları da bu düşüncüyü desteklemektedir. Öte yandan okuduğunu anlamının akademik başarı üzerindeki pozitif yönde yüksek ilişkisi Yangın,²² Çam²³ ve Fidan ve Baykul'un²⁴ araştırmalarında da ortaya konmuştur.

¹⁹ Firdevs Güneş, Hızlı Okuma ve Anlamı Yapılandırma, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2009.

²⁰ Mustafa Yıldız-Hayati Akyol, "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2011, s. 793-815.

²¹ Duran-Sezgin, *a.g.m.*

²² Banu Yangın, İlköğretimde Türkçe Öğretimi, Milli Eğitim Bakanlığı Modül 4, Ankara, 1999.

2. Okunan kitap sayısı ile cinsiyet arasındaki ilişki

Öğrencilerin okuduğu kitap sayısının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini kanıtlamak için Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Testin p değeri 0,000'dır. Bu sonuç kitap sayısı ile cinsiyet arasındaki farkı gösterir. Testin sonuçları aşağıda verilmiştir:

Tablo 3: Mann Whitney U Testi Sonuçları

	N	Ortanca	Minimum	Maksimum
Kız	39	6,0000	3,00	18,00
Erkek	40	4,0000	1,00	14,00

Kız öğrencilerin ortanca değeri 6 iken erkek öğrencilerin değeri 4'tür. Kız öğrencilerin minimum ve maksimum değerleri, erkek öğrencilerden fazladır. Bu veri, kız öğrencilerin erkeklere kıyasla daha fazla kitap okuduğunu belirtmektedir. Kız öğrencilerin lehine çıkan bu sonuç, Güngör,²⁵ Zengin,²⁶ Keleş²⁷ ve Gömleksiz'in²⁸ çalışmalarıyla da paralellik gösterir.

3. Cinsiyet ile akademik başarı arasındaki ilişki

Öğrencilerin cinsiyeti ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin varlığına yönelik Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Testin p değeri 0,125'tir. Bu sayı, p değerinden büyüktür (0,125 >0,05) Bu veri, cinsiyet değişkeniyle akademik başarı arasında bir ilişkinin olmadığını gösterir.

Tablo 4: Mann Whitney U Testi Sonuçları

	N	Ortanca	Minimum	Maksimum
Kız	39	66,0000	44,48	95,20
Erkek	40	59,7500	28,50	87,70

²³ Bilge Çam, "İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki", Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2006.

²⁴ Nurettin Fidan-Yaşar Baykul, "İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması", Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 1994, 7 – 20.

²⁵ Elif Güngör, "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı ile Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009.

²⁶ Nesrin Zengin, "Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma Hakkında", Türklük Bilimi Araştırmaları, s.13, 2003, s.131-149.

²⁷ Özgül Keleş, "İlköğretim 4. ve 5.Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığının İncelenmesi", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

²⁸ Gömleksiz, a.g.m.

Kız ve erkek öğrencilerin minimum ve maksimum değerleri, ortancaları birbirine yakındır. Testin p değerinin de ifade ettiği üzere kız ve erkek öğrenciler arasında akademik başarı yönünden anlamlı bir farklılık yoktur. Bu sonuç, Keleş²⁹ ve Gömleksiz'in³⁰ (2005) çalışma sonuçlarıyla çelişir. Aralarındaki farklılık, Yıldız ve Akyol'un araştırmalarında vurgu yaptığı içsel motivasyondan kaynaklanabilir³¹

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kırkı erkek, otuz dokuz kız toplamda yetmiş dokuz öğrencinin okuduğu kitap sayısı-akademik başarıları ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma sonunda; okunan kitap sayısı ile akademik başarı arasında pozitif yönde fakat zayıf bir korelasyonun olduğu görülür. Pozitif yönlü zayıf ilişki düşündürücüdür. Öğrencilerin nicel olarak çok sayıda kitap okumalarına rağmen bu sonucun ders başarısına yansımaması, nitelik bazında eksiklikler olduğunu işaret eder. Bu eksik, okuduğunu anlama sorunundan kaynaklanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilen ve kitap okuma oranını artırmaya yönelik çalışmalar, beklenen sonucu verememiştir. Bunun nedeni, okuma alışkanlığı edindirme faaliyetlerinin öğrencilerde içsel etkiyi yaratamamasıdır. Okuduğunu anlamayı ölçmeye yönelik uluslararası bir test olan PIRLS 2001 sonuçlarına göre, Türk öğrencilerin okuduğunu anlama becerisiyle ilişkili en önemli değişkenin öğrenci özellikleri olduğu; öğrenci özelliklerinde en yüksek faktör yüküne sahip olan değişkenin ise öğrencilerin okuma ilgileri olduğu belirlenmiştir.³² Rose ve arkadaşları³³ okumadaki temel amacın okuduğunu anlama olduğuna dikkat çeker ve okuduğunu anlamayı bir dil becerisi olarak tanımlar. Epçapan³⁴ okuduğunu anlamayı geliştirmeye yönelik olarak çoklu zekâ uygulamalarını kullandığı çalışmada, çoklu zekâ uygulamalarına dayalı

²⁹ Keleş, a.g.t.

³⁰ Gömleksiz, a.g.m.

³¹ Yıldız ve Akyol, a.g.m.

³² Aslıhan Erman Aslanoğlu, "PIRLS 2001 Türkiye Verilerine Göre 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileriyle İlgili Faktörler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2007.

³³ Dale Rose ve arkadaşları, "Imagery Based Learning: Improved Elementary Students Reading Comprehension With Drama Techniques". *The Journal Of Educational Research*, 2000.

³⁴ Cahit Epçapan, *Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerine Etkisi*, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 2013.

etkinliklerin okuduğunu anlamayı geliştirdiğini göstermiştir. Şahin³⁵ ise okuduğunu anlama başarılarıyla sesli okuma hızları arasındaki paralellığe dikkat çeker. Bu veriler, okuduğunu anlamayı geliştirici etkinliklerin gerekliliğini ortaya çıkarır.

Okumanın bilgilendirici ve zevk verici bir eylem olarak kabul edilmemesinin başlıca etmenleri arasında; toplumda kitabın yaşamsal bir gereksinim olarak görülmemesi, öğrencilere ailelerinin, öğretmenlerinin ve çevrelerindeki büyüklerinin rol model olamayışları, okuma kaynaklarındaki nitelik eksikliği sayılabilir. Hâlbuki okuma çok ciddi bir bilgi, hayal ve eğlence aracıdır. Okuma, içsel etmenler aracılığı ile gerçekleştiğinde etkin bir öğedir. Tanınma, cezadan kaçma, ödüle ulaşma arzusu, sınıf veya grup ortamına ayak uydurma gibi dışa ait nedenlerle gerçekleştirilen okuma, aslı görevini yerine getirememektedir.

Okuduğunu anlamadaki düşük seviyenin bir diğer nedeni, Türkçe programının üst zihinsel becerileri geliştirici kazanımlarının eksikliğidir. Batur ve Ulutaş³⁶Türkçe programında PISA'nın dördüncü düzeyine yönelik hiç kazanım olmadığını, beşinci ve altıncı düzeyine yönelik olarak da doğrudan örtüşebilecek hiç kazanım bulunmadığını ifade etmektedir.

Williams, “A Study of the Reading Interests Habits and Attitudes of Third, Fourth and Fifth Grades” (3,4 ve 5. Sınıfların Okuma İlgisi, Alışkanlıkları ve Tutumlarının Bir Çalışması) adlı araştırmasında 3, 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma ilgisi, tutumu ve alışkanlığı ile öğretmen ve aile etkisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir³⁷. Araştırma sonuçlarına göre, çocukların okumayı çok sevdiği ve okula başlamadan önce ailelerinin onlara kitap okuduğu tespit edilmiştir. Bu veri, okuma alışkanlığının edinimini, ailenin pozitif yönde güçlü şekilde etkilediğini göstermektedir.

Bu araştırmanın ortaya koyduğu bir başka sonuç; okunan kitap sayısı ile cinsiyet değişkeni arasındaki farktır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla kitap okumaktadır. Kız öğrencilerin lehine çıkan bu veri, Güngör³⁸, Zengin³⁹, Keleş⁴⁰ ve Gömleksiz'in⁴¹ çalışmalarıyla örtüşür.

³⁵ Ayfer Şahin, “Farklı Yöntemlerle Okuma-Yazma Öğrenmiş Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Erişileriyle Okuma Hızlarının Karşılaştırılması”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41: 2011, s. 431.

³⁶ Zekerya Batur ve Mustafa Ulutaş, “PISA İle Türkçe Öğretim Programındaki Okuduğunu Anlama Kazanımlarının Örtüşme Düzeylerinin İncelenmesi”, The Journal of Academic Social Science Studies, s. 1560–1562, 2013, ss. 1549–1563.

³⁷ Cathy Williams, A Study of the Reading Interests Habits and Attitudes of Third, Fourth and Fifth Grades, A Class Action Research Project, 1990.

³⁸ Elif Güngör, “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı ile Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009.

³⁹ Nesrin Zengin, “Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma Hakkında”, Türklük Bilimi Araştırmaları, s.13, 2003, s.131–149.

Araştırmanın başka bir sonucu, cinsiyet değişkeniyle akademik başarı arasında bir ilişkinin olmadığıdır. Kız ve erkek öğrencilerin not ortalamaları birbirine yakındır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarından elde edilen verilerden hareketle okuduğunu anlamayı geliştirmeye yönelik faaliyet önerileri şunlardır:

- Öğrencilere yönelik yapılacak okuma etkinlikleri sadece bir görevin icrası olarak düşünülmemeli, öğrencinin okuma değerini içselleştirilmesi sağlanmalıdır.
- İlköğretimin ilk sınıflarından itibaren sınıf kitaplıkları kurulmalı, kitapların okullu ve öğrenci olmanın temel unsuru olduğu öğrencilere hissettirilmelidir.
- Düzenlenen okuma saatleri, öğrencilerin psikolojik durumlarına ve isteklerine göre düzenlenmelidir.
- Okuma etkinliklerinde mümkün olduğunca tür çeşitliliğine gidilmelidir.
- Öğrencilere okuma tercihlerinde zengin bir yelpaze sunulmalıdır.
- Okuma etkinliği, 100 Temel Eser gibi projelerle sınırlandırılmamalı, öğrenciye alternatif kitaplar sunulmalıdır.
- Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma çalışmalarında aileler sürece aktif olarak katılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKYOL Hayati, *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık, 2006.
- ASLANOĞLU Aşlıhan Erman, *PIRLS 2001 Türkiye Verilerine Göre 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileriyle İlgili Faktörler* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2007.
- BALCI Velittin, Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 158,2003, ss.1–9.

⁴⁰ Özgül Keleş, “İlköğretim 4. ve 5.Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığının İncelenmesi”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

⁴¹ Gömleksiz, a.g.m.

- BATUR Zekerya, ULUTAŞ Mustafa, PISA İle Türkçe Öğretim Programındaki Okuduğunu Anlama Kazanımlarının Örtüşme Düzeylerinin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6 Issue 2, 2013, p. 1549–1563.
- BİNBAŞIOĞLU Cavit, *Özel Öğretim Metotları*. Binbaşıoğlu Yayınevi, 1993.
- BLOOM Benjamin, *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme* (Çev.: Özçelik, DA). Ankara: MEB Yayınları, 1979.
- BÜYÜKÖZTÜRK Şener, KILIÇ ÇAKMAK Ebru, AKGÜN Özcan, KARADENİZ Şirin ve DEMİREL, Funda, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2008.
- ÇAM Bilge, *İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- DURAN Erol ve SEZGİN Betül, *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının ve İlgilerinin Belirlenmesi*. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic- Volume 7/4*, Fall, 2012, ss. 1649–1662.
- EPÇAPAN Cahit, *Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerine Etkisi*. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter*, 2013, ss. 1335-1353.
- ESGİN Ali ve KARADAĞ Özay, Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı. *Popüler Bilim*, sayı 82, 2000, ss. 19–23.
- FİDAN Nurettin ve BAYKUL Yaşar, İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 1994, ss. 7 – 20.
- GÖMLEKSİZ Mehmet Nuri, Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005, ss. 1–21.
- GÜNEŞ, Firdevs, *Hızlı Okuma ve Anlamı Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009.
- GÜNGÖR, Elif, *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı ile Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

- HARRİS Albert Josiah and SIPAY Edward R, *How to Increase Reading Ability. (Ninth Edition)*.New York: Longma, 1990.
- KARASAR Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
- KELEŞ Özgül, *İlköğretim 4. ve 5.Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığının İncelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.
- MCNINCH George W. & STEELMAN Paul, Perceived Reading Status of Teacher Education Students, *Reading Improvement*, Fall. 27 (3), 1990, ss. 203-206.
- MEB. *Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı-PISA*, 2008. <http://earged.meb.gov.tr/pisa/dil/tr/index.html> (Erişim tarihi: 17. 02. 2009)
- Organisation For Economic Cooperation And Development (OECD), *Learning for tomorrow's world: First results from PISA 2003*. Paris: OECD, 2004.
- Organisation For Economic Cooperation And Development (OECD), *PISA 2006 Science Competencies for Tomorrow's World*. 2007. (Erişim tarihi: 17.2.2009) <http://www.pisa.oecd.org>
- OLSON Marry& GİLLÜS Marguerite Teaching Reading Study Skills and Course Content to Preservice Teachers. *Reading World*, 23 (2), 1983. ss. 124-133.
- ORAL Behçet ve AŞILIOĞLU Bayram, Lise Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretmenlerinin Türk Dili ve Edebiyatı Programı Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25 (116), 2002, ss. 34-41.
- ÖZDEMİR, Emin, *Okuma Sanatı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1990.
- PIRLS, *Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi 2003*. Ankara, 2001.
- ROSE Dale, PARKS Michaela, ANDROES, Karl and MCMAHON, Susan, *Imagery Based Learning: Improved Elementary Students Reading Comprehension With Drama Techniques*". *The Journal Of Educational Research*, 94 (1), 2000, 55-63.
- ROZAN Norma, Okuma Alışkanlığında Öğretmenlerin Rolü. *Eğitim ve Bilim*, C.7, S.39, 1982, ss.19-23.

- SARACALOĞLU Asuman Seda, BOZKURT Nergüz ve SERİN Oğuz, Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim Araştırmaları*. S. 12, 2003, ss. 148–157.
- ŞAHİN Ayfer, Farklı Yöntemlerle Okuma-Yazma Öğrenmiş Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Erişileriyle Okuma Hızlarının Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 41: 2011, ss. 423–433.
- TAZEBAY Atilla, *İlk Okuma Yazma Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları, 1993.
- TÜRKKAN Reha Oğuz ve TÜRKKAN Tuğrul, *Etkin Hızlı Okuma*. İstanbul: Pegasus Yayınları, 2010.
- WILLIAMS C. *A Study of the Reading Interests Habits and Attitudes of Third, Fourth and Fifth Grades. A Class Action Research Project*, 1990.
- YANGIN Banu, *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Modül 4, 1999.
- YILDIZ Mustafa ve AKYOL Hayati İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2011, ss. 793–815.
- ZENGİN Nesrin, Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma Hakkında. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 2003, ss.131–149.